

PULLOTALOJEN ENCORE – VAI SITTEENKIN VASTA DEBYYTTI ?

Jussi Mattila
Toimitusjohtaja
Suomen Betoniyhdistys ry
jussi.mattila@betoniyhdistys.fi

Rakennusalalla on onnistuttu pilamaan monta ilmaisua sellaiseen kuntoon, että fiksu ammattilainen ei voi niitä enää käyttää, ainakaan asiallisessa keskustelussa. Tähän joukkoon kuuluvat hengittävyys, ekotehokkuus, luonnonmukaisuus jne. Siis sanat, joilla markkinamiehet ja -naiset sekä muut puhetyöläiset pyrkivät luomaan halumiaan mielikuvia, mutta joilla ei ole mitään selkeää määritelmää. Tähän sarjaan kuuluu myös pullotalo, joka on tämän jutun teema.

Legenda pullotalosta sai tietävästi alkunsa ensimmäisen energiakriisin jälkeen. Sen mukaan taloja tiivistettiin energiansäästön nimissä niin, että niistä tuli tiiviitä kuin pullo. Siitä taas tarinan mukaan aiheutui monenmoisia ongelmia, erityisesti siis kosteus- ja homevaurioita sekä niiden myötä asukkailla terveysongelmia. Kukapa nyt pullossa haluaisi tai edes voisi asua? Legenda kuulostaa helposti uskottavalta, kuten kaikki legendat, vaan onko sillä totuus pohjaa?

Eri-ikäisten talojen ilmanpitävyyksiä on mitattu viime vuosina laajalti. Mittausten mukaan energiakriisin myötä tiivistetyt talot ovat pääosin hataria kuin harakanpesät, jos hiukan liioittelee. Ainakin voi todeta, että jos tiivistystoimia onkin tehty, joko rakennettaessa tai myöhemmin, ne eivät ole ainakaan onnistuneet. Ilmanpitävyyttä ei löydy edes "pahamaineisista" muovikalvolla höyrynsulutetuista rakenteista. Kivitalot ovat rakennustavastaan johtuen yleensä tiiviitä, mutta niissäkin voi olla pahasti vuotava rankarakenteinen yläpohja.

Erityyppisten kosteusvaurioiden yleisyyttä erityisesti pientalokannassa ei voi asettaa kyseenalaiseksi, mutta sekä tehtyjen tiiviysmittausten että myös rakennusfysiikan lainalaisuuksien perusteella voi todeta, että kosteusongelmat eivät ole peräisin ainakaan raken-

teiden liiasta tiiviydestä, vaan – kornia kyllä – juuri sen puutteesta. Vuotokohdat joko päästävät alapohjasta mikrobipitoista ilmaa taloon tai laskevat lämmintä sisäilmaa rakenteisiin aiheuttaen kosteuden tiivistymistä, arvattavien seurauksin. Toisin kuin annetaan ymmärtää, ilman virtaamisesta rakenteiden läpi ei ole ensimmäistään hyötyä, oli virtaussuunta sitten sisälle tai ulos. Usein vuotaminen kaunistellaan niin, että ilma tulee sivistyneesti suotautumalla kauttaaltaan rakenteiden läpi. Kylmä totuus on kuitenkin se, että ilma tulee sieltä, mistä se helpoimmin pääsee. Vuotoreitit ovat usein aika tylyjä. Sähkörasiasta, viemäriputken juuresta, keittiökaapin takaa. Seurauksena on kosteusvaurioita, lattiavetoa ja kohonnutta energiankulutusta.

Legenda pullotalosta on juuri siksi perin harmillinen, että sen laajalle levinnyt viesti on aivan virheellinen. Jos haluamme, että rakennuksessa on miellyttävä asua ja että talo on sen lisäksi energiatehokas, ainoa mahdollisuuksiemme on tehdä talon vaipasta niin ilmanpitävä kuin mahdollista, siis pullotalo. Tämä tietysti edellyttää sitä, että tiivis rakennus varustetaan asiallisella ilmanvaihtolaitteella. Sillä mahdollistetaan paitsi tuoreen ulkoilman saaminen sinne, missä sitä tarvitaan ja "pilaantuneen" ilman johtuminen ulos, myös lämmön talteensaaminen poistoilmasta. Ilman lämmön talteenottoa haaveet vähän energiaa kuluttavasta talosta voidaan unohtaa.

Monet elävät siinä uskossa, että uusin energiamääräysten myötä palataan epäterveellisten pullotalojen aikaan. Niin ei tapahdu, koska meillä ei yksinkertaisesti edes ole pullotaloja, kuin vasta aivan viime vuosilta hyvin vähälukuinen määrä, paitsi siis tietenkin legendan mukaisissa mielikuvissa. Pullotaloille ei koita musiikkitermein encore – uusi tuleminen, vaan debyytti, ensiesiintyminen. Sen myötä rakenta-

minen muuttuu monessa mielessä laadukkaammaksi, sekä asukkaan että ympäristön kannalta. Pullotalobuumeja saatetaan tosin joutua odottamaan vielä hetken, nimittäin sen verran yleistä "hengittävän" rakentamisen puolesta puhuminen on.